

Комунальний заклад
«Центр дитячої та юнацької творчості № 2
Харківської міської ради»

Методична розробка заняття за темою:

**«Традиційна іграшка. Опішнянські коники з
оздобленням в техніці пастилаж»**

Перший рік навчання, початковий рівень.

Вік дітей: 6-8 років

Розробила: Подрезова Олена Степанівна,
керівник гуртка «Гончарство, кераміка та
художня обробка пластичних мас»

КЗ «ЦДЮТ № 2»,

керівник гуртка - методист

Харків – 2018

Тема: «Традиційна іграшка Опішні та оздоблення її в техніці «пастилаж»».

Тип заняття: Заняття із закріплення, повторення та узагальнення

Мета: 1. Продовжити вивчати досвід опішненських гончарів по виготовленню конструктивним способом та оздобленню керамічної іграшки в техніці «пастилаж».

2. Розширити світогляд дітей про Українські народні промисли, про українське ручне гончарство.

3. Виховувати любов до рідного краю, до українських традицій.

4. Познайомити вчителів та керівників гуртків з роботою гуртка, з прийомами ліплення та оформлення глиняної іграшки

Методи та прийоми:

Практичне заняття: Ліплення з шматка глини конструктивним методом.

Оформлення виробу в техніці «пастилаж».

Матеріали та обладнання:

1. Глина, вода, скляночки, дошки, ганчірки, стеки, пензлики. Спринцівки з фарбою, мочалки, свіча, порожні ампулки.

2. Метод. посібники, листівки «Народна іграшка», фотографії та малюнки коників, схема для ліплення, глиняні іграшки дітей попередніх років навчання.

План-конспект заняття.

1. Організаційний момент.

1.1 Приготування робочого місця.

1.2 Запрошення дітей та гостей гуртка до робочого столу.

1.2.1. Дівчинка читає віршика:

Я люблю свій гурток,
І подвір'я і садок,
Де і сонця багато,
Все для мене тут рідне,
Глина, стека, олівці,
І віконця привітне,
Ой, заходьте любі друзі
Сядьте нам допоможіть.
Разом в казку ми поринемо
Буде веселіше жити!

1.2.2. Дорослі розсажуються поряд дітей.

2. Актуалізація опорних знань.

2.1 – Діти давайте згадаємо що ми ліпимо на попередньому занятті?

- Кошеня та цуценя.

- Скільки шматочків глини нам знадобилося щоб зліпити одну тваринку?

- А хто пам'ятає як називалася техніка, якою ми ліпили?

(Витягування)

Назва нової теми:

Сьогодні ми будемо ліпити в іншій техніці нових тваринок .

3. Ознайомлення з новою темою.

3.1 – Давайте розглянемо фотографій цих тварин. Хто розповість хто тут зображений? (Коники)

- Це свійські тварини чи дикі? (Свійські)

3.2 Розповідь викладача:

У фольклорі українців збереглась пам'ять про найдавніші вірування слов'ян і їхніх предків – трипільців. Найперше, в основі цих вірувань – обожнювання природи, яка бере свій початок ще з кам'яного віку, і невпинно розвиваючись, відтворює своєрідний слов'янський світогляд. Особливо багато уваги приділяли українським тваринам.

Шанування тварин, особливо великих і сильних, почалось з глибокої давнини. Деякі звірі ставали вірними покровителями людини, коли вдавалося заслужити їхню ласку чи дружбу. Такі звірі, як захисники певного роду чи племені, звалися тотемами. Шанування звірів виражалось ще й у тому, що поважні люди називалися звіриним іменем, ніби переймаючи якості тварини. Наприклад, у «Слові о полку Ігоревім» князь зветься Туром, а звіриних прізвищ у нас і тепер дуже багато, наприклад: Вовк, Заєць, Півень, Курочка.

Так зображення тварин у гончарстві зустрічається дуже часто у всіх регіонах України, а також у всьому світі (Показую листівки з народною іграшкою інших країн: Росія, Білорусія, Молдова, Болгарія, Узбекистан, Африка).

Своєю глиняною іграшкою з давніх давен славиться Опішне.

Опішнянські майстри завжди ліпили іграшки для своїх дітлахів. Забавні козлики, баранчики, коники і, обов'язково, свистунці. Колись вважалось, що свист відгонить від дітей злих духів і нечисту силу. Свистунці виготовлялись у вигляді пташок, мали просту форму та й розписуються немовби наспіх. Та незважаючи на те, що ця іграшка дуже маленька, вона приносить радість і своєю красою, і веселим свистом. (Розповідь супроводжується ілюстраціями та демонстрацією зразків опішнянських іграшок). Улюбленою завжди була фігурка коника або вершника. Оздоблювались ці іграшки в сирому вигляді фарбами виготовленими з глини з домішками солей металів. А потім просушувались та запікались. Сьогодні ми будемо ліпити коника в знайомій техніці конструктивним способом. Ми вже ліпили козликів та баранчиків, наше заняття на закріплення, а також, щоб ми допомогли нашим гостям теж доторкнутися до витоків народного мистецтва і створити свій шедевр.

3.3 Практична частина:

3.3.1 Зараз ми будемо з вами ліпити коника.

Діти, будь ласко, розкажіть своїм гостям, що за прилади стоять перед вами, для чого вони потрібні, як ними користуватись.

3.3.2 Викладач показує алгоритм ліплення коника.

- На фотографії ми бачимо, які тоненькі ніжки у коника, з глини їх зробити дуже важко, тому гончарі стилізуючи образ коника спростили його виконання – показати демонстраційний матеріал з декоративним малюванням.

Алгоритм виконання:

- Шматок глини розкатуємо у ковбаску, згинаємо на 90 градусів
- З іншого шматка розкатуємо «ковбаску», ділимо на 4 частини -це 4 ноги.
- Робимо насічки та закріплюємо ноги.
- Загинаємо шию та голову.
- Витягуємо на голівці вуха.
- Витягуємо хвостик (короткий).
- Підрівнюємо, підправляємо.
- Розкатуємо ще ковбаску та оформлюємо з неї гриву, різними способами (косичкою, крапельками, притисканням та ін..)
- Загладжуємо пензликом з водою.
- Вдавлюємо очі, рот, ніс.

3.3.3. Викладач пропонує гостям зліпити коника, а діти щоб їм допомагали, потім теж виліпили свою іграшку.

4.Оздоблення в техніці «пастилаж».

- Після того, як наш коник готов, гончарі починають його розписувати.

Діти вже знайомі з технікою «пастилаж», раніше вона називалась різкування і робилась по іншому. Зараз цей процес спростили і використовують гумову грушу. З порожньої ампулки відрізають шматок, витягують над свічкою, вставляють в грушу, після того, як наберуть фарбу (у даному випадку це водоемульсійна фарба змішана з гуашшю). (Продемонструвати процес).

Запрошуємо гостей зробити декілька тренувальних вправ на папері. Потім обрати орнамент і розмалювати коника. Діти теж розмалюють своїх коників, та допомагають дорослим за їх проханням.

5. Готовимо роботи до просушки. Ставимо індивідуальну помітку на своїй роботі, щоб легше було її потім знайти.

6. Підсумки роботи.

6.1 Сподобалось ліпити разом з дітьми?

6.2 З якою технікою ліплення познайомилися?

6.3 Які роботи сподобалися найбільше?

6.4 Що нового узнали на занятті?

6.5 Які зауваження?

7. Домашнє завдання.

- Знайти яких ще тварин та птахів любили ліпити на Україні.

8. Прибирання робочого місця.

Література:

1. «Ліплення в початкових класах», Н.М.Коньшева, Москва, 1985 р.

2. Казку зробимо із глини, снігу, тіста, пластиліну», М.І. Нагибіна, Ярославль 1998р.
3. «Опішнянська іграшка», Л.Омел'яненко, Полтава, 2006р.
4. «Демонстративний матеріал з образотворчого мистецтва.» Чарівний світ народного мистецтва Опішнянський розпис» Капустянова О.О., Харків, 2007р
5. «Чарівний світ народного мистецтва. Опішнянський розпис», Робочій зошит з шаблонами, Воробйова І.А, Харків, 2008р
6. «Від роду до роду», матеріали до уроків, Л.М. Кудіна, Харків, «Торсінг», 2003р.
7. «Ліплення в дитячому садку», М.Ф.Дубовик, Київ, Видавництво «Радянська школа», 1968р.
8. «Вироби із кераміки», Т.Н.Дорошенко, Харків, «Фоліо», 2007

